

ÜSTÜN YETENEKLI EĞİTİME İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ UYARLAMA ÇALIŞMASI

ADAPTATION STUDY OF THE ATTITUDE SCALE TOWARDS GIFTED EDUCATION

H. Said TORTOP*

ÖZET

Bu çalışma, Üstün Yetenekli Eğitime İlişkin Tutum Ölçeği'nin (ÜYETÖ) Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, çalışma grubu olarak 2011-2012 öğretim yılında Zonguldak ve Isparta ilinde ilköğretim okullarında görev yapan 347 öğretmen belirlenmiştir. Veriler kişisel bilgi formu ve Üstün Yetenekli Eğitime İlişkin Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. ÜYETÖ geçerliliğine yönelik olarak dil, içerik ve yapı geçerliliği incelenmiştir. İçerik geçerliliğine yönelik olarak üstün yetenekli eğitimle ilgili uzman 3 kişiden görüş alınmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık Cronbach α katsayısının 0.69 olduğu bulunmuştur. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda ölçekte bazı modifikasyonlara gidilmiştir. Faktör analiz bulguları orijinal çalışmayı destekler niteliktedir. ÜYETÖ Türkçe versiyonunun özellikleri, Türk öğretmenlerinin üstün yetenekli eğitime ilişkin tutumlarını ölçmek için uygundur.

Anahtar kelimeler: Üstün yetenekli eğitimi, tutum, geçerlik, güvenilirlik

ABSTRACT

This research was performed to test the validity and reliability of Attitude Scale towards Gifted Education (ASGE) in Turkey. The research was conducted with 347 primary teachers who worked in Zonguldak and Isparta city at 2011-2012 educational term. The data were collected by demographic form and ASGE. Regarding the ASGE validity, language, content and structure validity was examined. Regarding the content validity, opinions of three experts on gifted education were taken and factor analysis for structure validity was made. Regarding the scale structural validity, internal consistency was examined. Reliability internal consistency coefficient of the scale was found to be $\alpha=0.69$. As a result of confirmatory factor analysis (CFA)

* BEÜ. Ereğli Eğitim Fak. Fen ve Tek. Öğrt. Bölümü

with the study group of participants some modifications were made. The fit indices were deemed satisfactory as original scale. Therefore, the psychometric properties of the Turkish version of ASGE were satisfactory and can be used to measure attitude towards gifted education of Turkish teachers.

Key words: *Gifted education, attitude, validity, reliability*

GİRİŞ

Günümüzde eğitimde fırsat eşitliği perspektifinden bakılınca, her bireyin yeteneklerinin maksimum düzeyde geliştirmesinin bireysel hakkı olduğu söylemiyle tartışılan konular arasında üstün yetenekli eğitim meselesi gelmektedir. Ancak üstün yetenekli eğitimle ilgili çalışmalar gelişmiş ülkelerde iyi bir noktaya gelmiş olmasına rağmen Türkiye’de son yıllarda önemi anlaşılmaya başlanmıştır (Ataman, 1998; Levent, 2011). Üstün yetenekli bireyin tanımı şu şekilde yapılabilir; zekâ, yaratıcılık, liderlik kapasitesi veya özel alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği uzmanlar tarafından belirlenen IQ puanı 130 ve üstü olan öğrencilerdir (MEB, 2012). Bir çok araştırmacı tarafında üstün yetenekli bireylerin normal eğitim olanaklarında, eğitim ihtiyaçlarını karşılayamadıkları belirlenmiştir. Bu yüzden bir çok ülkede üstün yetenekli bireylerin eğitim gereksinimleri ihmal edilmektedir (Abram, 1982; Gallagher, 2003; Mönks & Pflüger, 2005; Renzulli & Reis, 1985; Sak, 2011; VanTassel-Baska, 1997). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde öğrenciyi aktif kılan, ilk elden deneyim sağlayan yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmiş programlarla eğitim gereksinimleri karşılanabilir (Feldhussen, 1986; Hebert & Neumeister, 2000; Renzulli, 1999; Sak, 2011; Tomlinson, 1999). Bu eğitim programlarını uygulayabilecek eğitimcilerde ihtiyaç vardır. Ancak, üstün yetenekli çocuklara sunulan eğitim ve bu eğitimin onların akademik ve duygusal gereksinimlerini karşılamaya etkileri ile ilgili öğretmenlerin bilgi eksikliğinin olduğu birçok araştırmada vurgulanmaktadır (Gallagher, 1996; Gross, 1994; Sak, 2011). O yüzden ilk önce yapılması gereken bu çocuklar için oluşturulan programlara ve üstün yetenekli eğitime ilişkin öğretmenlerin tutumlarının ne şekilde olduğunun belirlenmesidir (Davis & Rimm, 2004).

Üstün yetenekli eğitimle ilgili önemli çalışmaların ABD ve Kanada’da başladığı görülmektedir (Gross, 1994; Renzulli & Reis, 1985; Gagne & Nedau, 1985). Bu çalışmalarla ilgili olarak toplumun bilhassa öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin üstün yeteneklilik ve üstün yetenekli eğitimi ile ilgili tutumu belirlemek için ölçek geliştirme çalışmasının Kanada’da Nedau (1984) ve Gagne ve Nedau (1985) tarafından yapıldığı görülmektedir. Bu ölçeğin orijinali “Opinions about the Gifted and Their Education” olarak belirtilmek-

tedir. O zamandan bu zamana kadar birçok araştırmada kullanılan bu ölçeğin ülkemizdeki üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili çalışmalarda kullanılması oldukça önemlidir. Lassig (2003) yaptığı çalışmada Avustralya'daki öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili tutumlarının belirlenmesinde bu ölçeği kullanmıştır. Ayrıca, McCoach, D. & Siegle, D. (2007) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutumlarının kendilerini üstün yetenekli olarak algılama durumlarına göre nasıl farklılaştığını yine bu ölçeğe bir tane daha alt boyut ekleyerek yapmışlardır. Bu açıdan ÜYETÖ'nün adaptasyon çalışmasının yapılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, ÜYETÖ'nin adaptasyon çalışması yapılan Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir olup olmadığı araştırma sorularına cevap aranmıştır.

YÖNTEM VE MATERYAL

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, öğretmenlerin üstün yeteneklilik ve üstün yetenekli eğitime ilişkin tutumların belirlenmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, daha çok kişilerin inanç, görüş, tutum gibi özelliklerinin betimlenmesinde kullanılır (Büyüköztürk vd. 2011).

Çalışma Grubu

Literatürde, geçerlik ve güvenilirliği yapılacak ölçekte var olan madde sayısının 10 katı kadar bir örneklemin çalışma için ideal olduğu belirtilmektedir (Tezbaşaran, 1997; Tavşancıl, 2002). Bu çalışmada uyarlaması yapılacak ölçek olan ÜYETÖ toplam 34 maddeden oluştuğu için çalışmaya Zonguldak ilinde 2011-2012 öğretim yılında ilköğretim okullarında görev yapan 347 öğretmen çalışma grubu olarak alınmıştır. Öğretmenler belirlenirken üstün yetenekli öğrencilerin yetenek alanlarının ortaya çıkmasında etkili olan branşlar olan, müzik, resim, matematik, fen, sınıf öğretmenliği (2. ve 3. sınıfı okutan) ve okul öncesi belirlenmiştir. Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) yönergesine göre üstün yetenekli öğrencilerin tanınmasında 2 ve 3. sınıf öğretmenlerinin önerisi dikkate alınmaktadır. Aşağıda çalışma grubuna dikkat edilen öğretmenlerin demografik özellikleri verilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Araştırma kapsamında yer alan ilköğretim öğretmenlerinin sosyo-demografik özellikleri

Cinsiyet (N=347)		<i>f</i>	%
	Erkek	135	38,9
	Kadın	212	61,1
Branş (N=347)			
	Fen ve Teknoloji	44	12,7
	Matematik	48	13,8
	Müzik	17	4,9
	Görsel Sanatlar	16	4,6
	Teknoloji Tasarım	28	8,1
	Sınıf	154	44,4
	Türkçe	40	11,5
Yaş (N=347)			
	20-25 yıl	22	6,3
	26-30 yıl	71	20,5
	31-35 yıl	98	28,2
	36-40 yıl	67	19,3
	41-45 yıl	43	12,4
	46-50 yıl	20	5,8
	51 + yıl	26	7,5
Kıdem (N=347)			
	20-25 yıl	48	13,8
	26-30 yıl	88	25,4
	31-35 yıl	71	20,5
	36-40 yıl	66	19,0
	41-45 yıl	36	10,4
	46-50 yıl	14	4,0
	51 + yıl	24	6,9
Mezun olunan okul (N=347)			
	Eğitim Enstitüsü	28	8,1
	Eğitim Fakültesi	309	89,0
	Yüksek Lisans	10	2,9

Veri toplama araçları

Araştırmanın verileri, demografik veri toplama formu ve 34 maddeden oluşan ÜYETÖ ile toplanmıştır.

Üstün Yeteneklilik ve Üstün Yetenekli Eğitime İlişkin Tutum Ölçeği: ÜYETÖ, ilk defa Nadeau (1984) ve Gagne ve Nadeau (1985) tarafından geliştirilen (Opinions about the gifted and their education) ölçeğin orijinali 34 maddedir. ÜYETÖ orijinal ölçekte, Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB), Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma (ÜYÖHKOB), Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB), Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyonu Boyutu (ÜYDİB), Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB), Sınıf Atlama Boyutu (SAB) olmak üzere 6 boyut bulunmaktadır. ÜYETÖ orijinal ölçeği altboyutları; ÜYİDB; 1., 9., 11., 14., 15., 16., 30., 32., ÜYÖHKOB; 3., 4., 5., 12., 18., 23., 26., 27., 28., ÜYTDB; 13., 17., 24., 25., 33., ÜYDİB; 19., 22., 31., ÖYSOB; 2., 6., 20., 21., SAB; 7., 8., 10., 29., 34., maddelerden oluşmaktadır (Gagne & Nedau, 1985).

Araştırmanın Etiği

ÜYETÖ'ni geliştiren araştırmacılardan biri olan Francouis Gagne'den ölçeğin Türkçeye uyarlanması için e-posta ile yazılı izin alınmıştır.

BULGULAR

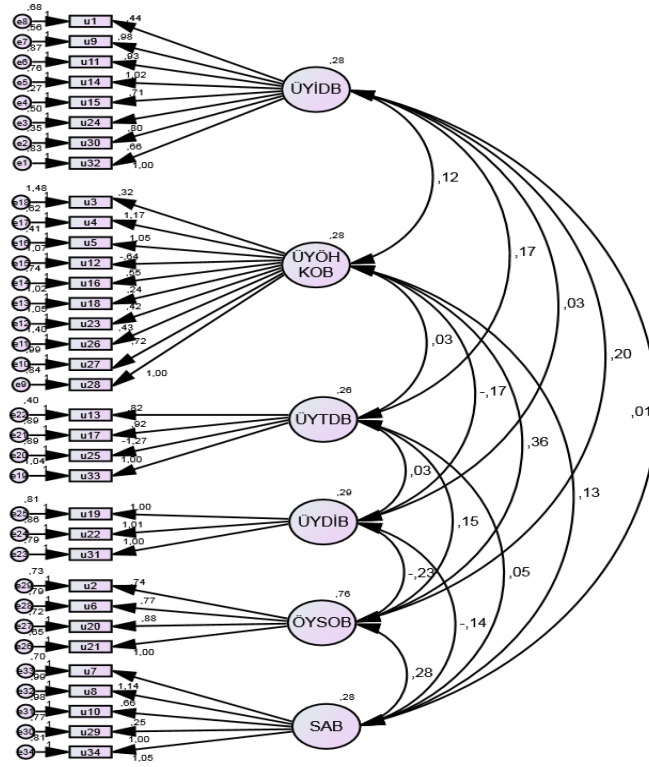
ÜYETÖ Türkçe formunun geçerliliği

Dil ve anlam geçerliliğine yönelik olarak ÜYETÖ 10 dil bilimcisi tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Tüm çeviri metinleri araştırmacılar tarafından tek tek incelenerek her bir maddeyi en iyi temsil eden Türkçe metin hazırlanmıştır. Ölçek uyarlama çalışmalarında orijinal formula çeviri yapılan formdaki maddelerin eşdeğer olduğunun saptanması için üstün yetenekli eğitim alanında uzman ve iyi İngilizce bilen 5 uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanlara ölçeğin orijinali ve çevirisi birlikte verilmiştir, ölçeğin maddelerinin uygunluğunu değerlendirmeleri için 0-10 arasında (0= hiç uygun değil, 10 = tamamen uygun) bir puan vermeleri istenmiştir. Uzmanların görüşleri arasında % 91 oranında uyum olduğu görülmüştür. Daha sonra Türkçe form her iki dili iyi bilen iki dilbilimci tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiş ve bu çevirinin orijinal ölçek ile benzer olup olmadığı değerlendirilmiştir. Uzman değerlendirmeleri sonrasında birkaç maddesinde ifade değişikliği yapıldıktan sonra kullanımının uygun olacağı düşünülen bu ölçek, 20 tane ilköğretim öğretmenine uygulanmıştır. Olumsuz geri bildirimler olmadığından geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için yeterli büyüklükteki örnekleme uygulanmasına karar verilmiştir. Verilerin toplanacağı Zonguldak ve

Isparta İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden izin alınmıştır. Elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS programına girilmiştir. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi için AMOS programı kullanılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Bu çalışmada Gagne & Nedau (1985) tarafından geliştirilen ÜYETÖ'nün 6 faktörlü yapıda olduğunun doğruluğunun sınanması amacıyla alan yazında son yıllarda sıklıkla karşılaşılan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sürecine yer verilmiştir (Barrett, 2007). Doğrulayıcı faktör analizi için Amos programından yararlanılmıştır. Sınanan model için kovaryans matrisleri kullanılmış ve yapılan DFA uyum istatistikleri ve modifikasyon sonuçları incelenmiştir (Byrne, 2011). DFA sürecinde Ki-Kare uyum testi (χ^2), İyi Uyum Testi (GFI), Karşılaştırmalı Uyum Testi (CFI), Normleştirilmiş Uyum Testi (NFI), ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karakökü (RMSEA) değerleri hesaplanmıştır (Byrne, 2011). χ^2/df oranının 3 ya da daha düşük olması, CFI, NNFI, NFI, GFI, AGFI değerlerinin .90'dan yüksek olması, RMSEA anlamlılık düzeyinin .06'dan düşük olması genel olarak faktör yapısının uyumlu olduğunun bir göstergesidir (Kline, 1998; Kahn, 2006; Hoe, 2008). Genel olarak GFI, AGFI ve CFI değerlerinin .80 ve .90 arasında olması yapının iyi uyuma elverişli olmasını temsil eder; .90 ve üzeri değerler ise yeterli iyi uyumu yansıtır (Arbuckle, 2011). RMSEA değerinin ise .05'ten düşük olması mükemmel uyuma, .05-.08 arası değer alması kabul edilebilir uyuma .08 ile .10 arası değer alması vasat uyuma işaret etmektedir (Hoe, 2008). DFA sonucunda ilk model şu şekildedir.

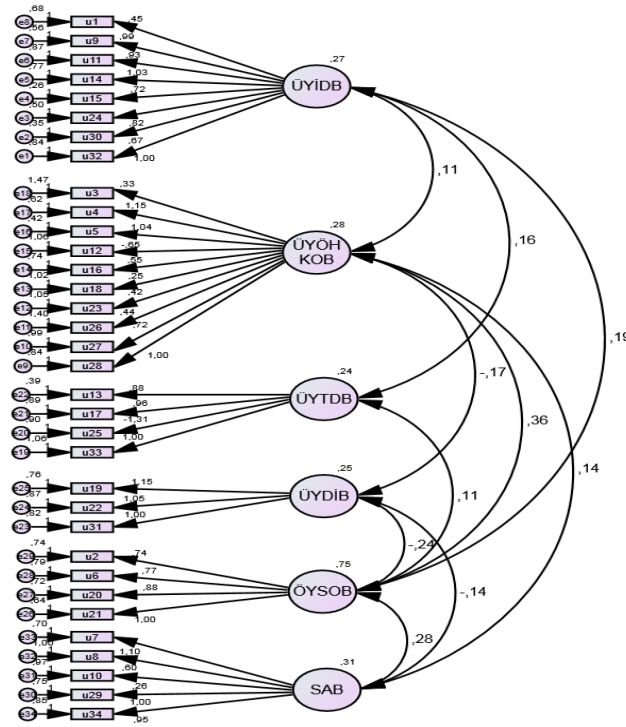
ÜYİDB: Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu, **ÜYÖHKOB:** Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma, **ÜYTDB:** Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu, **ÜYDİB:** Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyonu Boyutu **ÖYSOB:** Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu, **SAB:** Sınıf Atlama Boyutu

Şekil 1. Model 1' in gösterimi

$\chi^2=1274.9$, $df=512$, $p=.000$; RMSEA, 0.066; $\chi^2/df=2.49$; NFI=.549; CFI=.664; GFI=.810; PCLOSE= .000 olarak bulunmuştur.

Şekil 1'de gösterilen modelde, boyutlar arasındaki kovaryanslarının anlamlılık düzeyleri incelenmiştir. p değerlerinin .05 den büyük olan gruplar belirlenmiştir. Bu alt boyutlar, ÜYİDB-ÜYDİB arasında (.211), ÜYİDB-SAB arasında (.538), ÜYÖHKOB-ÜYTDB arasında (.277), ÜYTDB-ÜYDİB

arasında (.221) anlamlılık görülmüştür. Modelin daha uyumlu olması için p değerinin 0.05 den büyük olduğu ilişkilerin yeniden kurularak model oluşturulması önerilmektedir (Hoe, 2008; Arbuckle, 2011). Bu yüzden Model 2 oluşturularak DFA yeniden yapılmıştır (Bkz.Şekil 2).

ÜYİDB: Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu, **ÜYÖHKOB:** Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma, **ÜYTDB:** Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu, **ÜYDİB:** Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyonu Boyutu **ÖYSOB:** Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu, **SAB:** Sınıf Atlama Boyutu

Şekil 2. Model 2'nin gösterimi

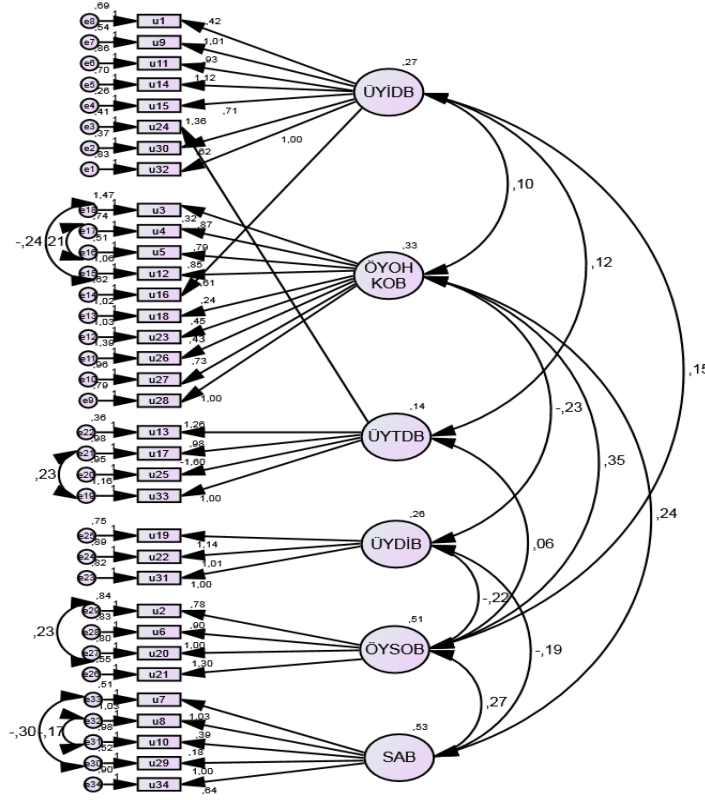
$\chi^2=1283.2$, $df=517$, $p=.000$; RMSEA, 0.065; $\chi^2/df=2.48$; NFI=.546; CFI=.662; GFI=.807; PCLOSE=.000 olarak bulunmuştur.

Burada RMSEA değerinde çok az da olsa düşüş görülmüştür. Ancak Model 2'de maddeleri regresyon ağırlıkları indeksine bakılmıştır. Bazı maddeleri

farklı boyutlara girmesi halinde daha uyumlu bir modelin olabileceği DFA analizinde gözükmemektedir (Hoe, 2008; Arbuckle, 2011). M.I. değerleri yüksek olan bu maddeler sırasıyla Madde 24 (M.I.=6.802) ve Madde16 (M.I.=31.802) şeklindedir. Ayrıca, Madde 11 ve Madde 21 inde benzer şekilde yüksek M.I değerleri bulunmaktadır. Bunların DFA da gözükken şekilde alt boyutlara yönlendirilmesiyle oluşturulan modelin uyumunda düşme meydana gelmiştir. Bu maddelerin ölçeğin teorik temellerini etkilemeyecek şekilde modelin oluşturulmasına dikkat edilmiştir. Örneğin, “Madde24: Bir toplum ilerlemek için üstün yetenekli bireylerin yeteneklerini en üst düzeyde geliştirmelidir.” Gagne’nin (1991) orijinal ölçeğinde Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB) boyutu altında olan bu maddenin, yapılan DFA’ inde çıkan sonuçlara göre Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB), boyutuna girmesi daha uygun görülmüştür.

“Madde 16:Okullarımız üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçlarını karşılamada zaten yeterlidir” Gagne (1991) orijinal ölçekte yani Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma (ÜYÖHKOB) boyutu altında olan bu maddenin, yapılan DFA’ inde çıkan sonuçlara göre Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB) alınmasının daha uygun olacağı görülmüştür.

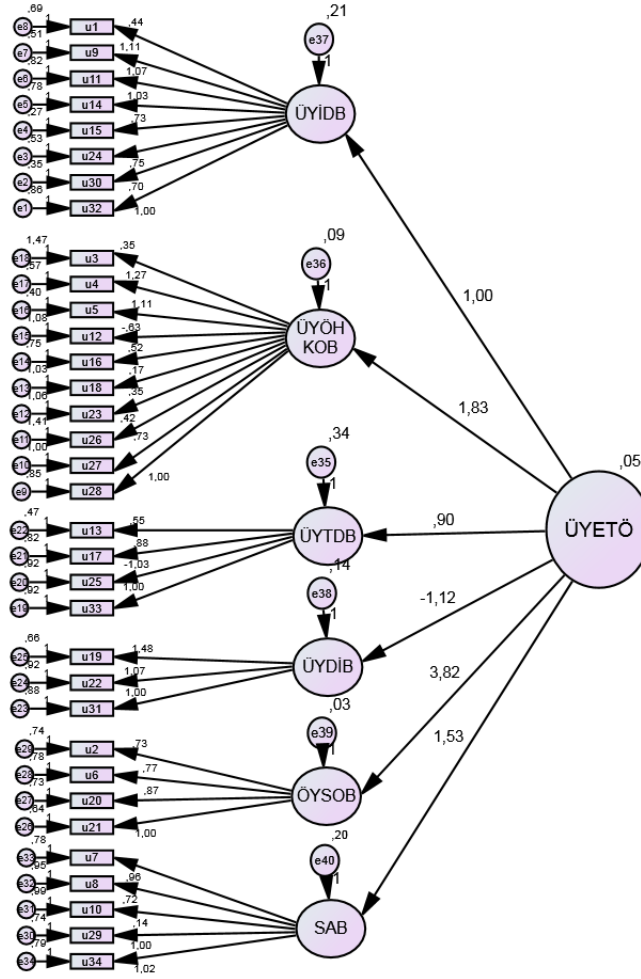
Yapısal eşitlik modellemelerinde, uyum indekslerinden sonra modifikasyon indekslerine (MI) bakılabilir. MI, gözlenen değişken ile gizil değişkenler arasında kovaryansa bakarak modele ilişkin modifikasyonlar önermektedir. Bu modifikasyonlar hata terimleri temelinde oluşturulur. Önerilen modifikasyonlara bakıldığında, 18-15, 17-16, 21-19, 29-27, 30-33, 31-32 numaralı hata terimlerinin birbirine bağlanmasıyla modelin ki-kare değerinde önemli düzelme olacağı görülmüştür. “İki hata teriminin birbirine bağlanması, her iki gözlemlenen değişkenin kovaryans matrisinin eşitlenmesi anlamına gelmektedir”(Meydan ve Şeşen, 2011). Bu yüzden kuramsal olarak aynı faktör altındaki hata terimlerinin birleştirilmesi sağlanmıştır. Bu düzeltmeler ardından model tekrar test edilmiştir (Bkz. Şekil 3). Uyum indeksleri şu şekilde bulunmuştur. $\chi^2=1123.9$, $df=511$, $p=.000$; RMSEA, 0.059; $\chi^2/df=2.19$; NFI=.603; CFI=.73; GFI=.830; PCLOSE= .000 olarak bulunmuştur.

ÜYİDB: Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu, **ÜYÖHKOB:** Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma, **ÜYTDB:** Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu, **ÜYDİB:** Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyonu Boyutu **ÖYSOB:** Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu, **SAB:** Sınıf Atlama Boyutu

Şekil 3. Model 3'ün gösterimi

Bunun dışında, ayrıca sekonder DFA modeli yapılarak modelin uyum durumu incelenmiştir. Bu model Şekil 4'te gösterilmiştir.

ÜYİDB: Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu, **ÜYÖHKOB:** Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma, **ÜYTDB:** Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu, **ÜYDİB:** Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyonu Boyutu, **ÖYSOB:** Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu, **SAB:** Sınıf Atlama Boyutu

Şekil 4. Model 4'ün gösterimi

$\chi^2=1370.0$, $df=521$, $p=.000$; RMSEA, 0.069; $\chi^2/df=2.37$; NFI=.516; CFI=.626; GFI=.794; PCLOSE=.000 olarak bulunmuştur.

Model 4 incelendiğinde Model 3'teki uyum indekslerinde düşüşler görülmektedir. Yapısal Eşitlik Modeli ve DFA ile ilgili alan yazında belirtilen duruma göre en uygun modelin Model 3 olduğu görülmektedir (Hoe, 2008; Arbuckle, 2012).

Güvenilirliğe İlişkin Bulgular

ÜYETÖ güvenilir olup olmadığının araştırılması için cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. ÜYETÖ cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise .69 bulunmuştur. Bu açıdan bakıldığında güvenilirlik katsayısı arzu edilen düzeye oldukça yakındır (Tavşancıl, 2002, Büyüköztürk, 2007).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan çalışma sonucunda Gagne ve Nadeau (1985) tarafından geliştirilen (Opinions about the gifted and their education) adlı ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması sonucunda geçerlilik ve güvenilirliği sağladığı görülmektedir. Yapılan DFA sonucunda en uygun modelin araştırmada Model3 olarak belirtilen model olduğu $\chi^2=1123.9$, $df=511$, $p=.000$; RMSEA, 0.059; $\chi^2/df=2.19$; NFI=.603; CFI=.73; GFI=.830; PCLOSE=.000 olarak bulunmuştur. Bu bulgular ışığında modelin uyumlu bir model olduğu söylenebilir (Byrne, 2011). Ardından yapılan güvenilirlik ve toplam-madde korelasyonu analizleri sonucunda da güvenilir bir ölçek de olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2007).

Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlara göre ÜYETÖ'nin ülkemizdeki üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili araştırmalarda kullanıma uygun olduğu görülmüştür. ÜYETÖ'nin Türkçe formu elde edilen şekliyle eklere konulmuştur. Üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili araştırmalar açısından ülkemizin eksikliği bulunmaktadır (Sak, 2011). Bu alandaki araştırmaların çoğaltılması için üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarına önem verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Abram, G.C. (1982). *Gifted education: the recruitment/selection process of teachers for gifted elementary programs and the perceptions of teachers and principals*. Doctoral Thesis, University of Southern California, USA.
- Arbuckle, J.L. (2012). IBM SPSS Amos 19 User's Guide. www.amosdevelopment.com/download/amos.pdf
- Ataman A., (1998). *Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 183-185.
- Barrett, P. (2007). Structural equation modelling: adjudging model fit. *Personality and Individual Differences*. 42. 815-824
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (8. baskı), Ankara: PegemA Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.,K., Akgün, Ö.,E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, PegemA yayıncılık, 8. baskı, Ankara.
- Byrne, B.M., (2011), *Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming*. Second Edition. Mahwah, NJ: LEA, London.
- Davis, G., & Rimm, S. (2004). *Education of the gifted and talented* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Feldhussen, J. F. (1986). *A conception of giftedness: conception of giftedness*. In R.J. Steinberg, J.E Davidson (Eds), *Conception of Giftedness*. New York: Cambridge University press.
- Gagné, F., & Nadeau, L. (1985). Dimensions of attitudes toward giftedness. In A. H. Roldan, (ed.), *Gifted and talented children, youth and adults: Their social perspective and culture* (pp. 148-170). NY: Trillium Press.
- Gagné, F. (1991). Brief presentation of Gagné and Nadeau's attitude scale: *Opinions about the gifted and their education*. Montreal: University of Québec.
- Gallagher, J. J. (1996). Educational research and educational policy: The strange case of acceleration. In C. P. Benbow & D. Lubinski (Eds.), *Intellectual talent: Psychometric and social issues* (pp. 83-92). Baltimore: The John Hopkins University Press.
- Gallagher, J. J. (2003). Issues and challenges in the education of gifted students. In N. Colangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (3rd ed.) (pp. 11-23). Boston: Pearson Education.

- Gross, M. U. M. (1994). Changing teacher attitudes to gifted students through inservice training. *Gifted and Talented International*, 9(1), 15-21.
- Hébert, T. P., & Neumeister, K. L. S. (2000). University mentors in the elementary classroom: supporting the intellectual, motivational, and emotional needs of high-ability students. *Journal for the education of the gifted*, 24, 122-148.
- Hoe, S.L. (2008). Issues and procedures in adopting structural equation modeling Technique. *Journal of Applied Quantitative Methods*. 3(1). 76-83.
- Kahn, J. H. (2006). Factor analysis in counseling psychology research, training, and practice: Principles, advances, and applications. *The Counseling Psychologist*, 34, 684-718.
- Kline, R. B. (1998). *Principal and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: The Guilford Press.
- Lassig, C J. (2003) Gifted and talented education reforms: Effects on teachers' attitudes. In B. Bartlett, & F. Bryer, and D. Roebuck (Eds.), *Proceedings 1st Annual International Conference on Cognition, Language, and Special Education Research: Reimagining Practice: Researching Change* (pp. 141-152).
- Levent, F. (2011). *Üstün yenekli çocukların hakları el kitabı, anne baba ve öğretmenler için*. Çocuk vakfı yayınları, İstanbul.
- MEB, Bilim Sanat Merkezi Yönergesi (2012). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html
- Meydan, C.H., Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulaması*. Ankara: Detay Yayıncılık
- McCoach, D. & Siegle, D. (2007). What predicts teachers' attitudes toward the gifted? *Gifted Child Quarterly*, 51, 246.
- Mönks, F.J. & Pflüger, R. (2005). *Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective*. Retrieved July 18, 2012, from www.bmbf.de/pub/gifted_education_21_eu_countries.pdf
- Nadeau, L. (1984). *Construction d'une echelle rfattitude face a la douance (enfants doues)*
[Construction of an attitude scale toward giftedness (gifted children)]. Unpublished master's thesis, University du Quebec a Montreal, Montreal.
- Renzulli, J. S. & Reis, S. M. (1985). *The schoolwide enrichment model: A comprehensive plan for educational excellence*. Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.

-
- Renzulli, J.S., (1999). What is thing called giftedness and how do we develop it? A twenty- five year perspective, *Journal for the education of gifted*, 23(1), 3-54
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliliği. *Eğitim ve Bilim*. 36(161), 1-17.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara. Nobel Yayıncılık.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. İkinci baskı. Ankara: Türk Psikologlar derneği yayımları.
- Tomlinson, C. A. (1999). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- VanTassel-Baska, J. (1997). Excellence as a standard for all education. *Roeper Review*, 20(1), 9-12

Ek1. Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ)

- 1.Okullarımız üstün yetenekli öğrencilere özel eğitim hizmetlerini sunmalıdır.
- 2.Üstün yetenekli öğrencilerin eğitim gereksinimlerinin karşılanmasının en iyi yolu onları özel sınıflara koymaktır.
- 3.Özel eğitim hizmetlerine en fazla ihtiyaç duyan öğrenciler öğrenme güclüğü olan öğrencilerdir.*
- 4.Üstün yetenekli öğrenciler için yapılan özel programlar seçkinlik (elitizm) oluşturacağı için sakıncalıdır.*
5. Üstün yetenekli öğrenciler için yapılan özel eğitim hizmetleri ayrımcılığı gösteren bir işarettir.*
- 6.Üstün yetenekli öğrenciler için özel sınıflar oluşturulması, diğer öğrencilerin kendilerini değersiz hissetmesine neden olur.*
- 7.Sınıf atlayan üstün yetenekli öğrencilerin çoğu, kendilerinden yaşça büyük olan gruba sosyal uyum sağlamada zorluk çekerler.*
- 8.Üstün yetenekli öğrenci açısından bulunduğu sınıfta zaman kaybetmesi, atlanılan bir üst sınıfa uyum sağlamasından daha fazla zarar verir.
- 9.Üstün yetenekli çocuklar eğitim ihtiyaçları yeterince karşılanmadığı için okullarında genelde sıkılırlar.
- 10.Üstün yetenekli çocukların aileleri çocuklarının sınıf atlaması için devamlı baskı yapar.*
- 11.Üstün yetenekli öğrenciler eğitim ihtiyaçları yeterince karşılanmadığı için normal sınıflarda zamanlarını boşa harcarlar.
- 12.Bizler üstün yetenekli öğrencilerden çok öğrenme güclüğü olan öğrencilere özel destek vermekle sorumluyuz.*
- 13.Üstün yetenekli kişiler toplumumuz için çok değerli bir hazinedir.
- 14.Okullarımızda üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçları sıkça ihmal edilmektedir.
- 15.Üstün yetenekli bireylerin, yeteneklerini tam olarak geliştirmek için özel ilgi ve desteğe ihtiyaçları vardır.
- 16.Okullarımız üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçlarını karşılamada zaten yeterlidir.*
- 17.Toplumun üstün yetenekli bir bireyi olarak düşünülmeyi çok istiyorum.
- 18.Üstün öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesinde büyük sorumluluk ailelerinin-dir.*
- 19.Bir çocuk üstün yetenekli olarak etiketlenirse arkadaş edinmede daha fazla zorluk çeker.
- 20.Üstün yetenekli öğrencilerin normal sınıflarda öğrenim görmeleri sağlanmalıdır, çünkü üstün yetenekli öğrenciler diğer öğrencilerin için bir entellektüel uyarıcı rolü üstlenirler.*

- 21.Öğrencileri üstün yetenekli ve diğerleri diye ayırırsak, daha birçok etiketlemeleri de artırırız örneğin güçlü-zayıf, yeterli-yetersiz gibi.*
- 22.Bazı öğretmenler, üstün yetenekli öğrenciler tarafından otoritelerinin sarsıldığı hissederler.
- 23.Okullarımızda üstün yetenekli öğrencilerimiz zaten ayrıcalıklı konumdadır.*
- 24.Bir toplum ilerlemek için üstün yetenekli bireylerin yeteneklerini en üst düzeyde geliştirmelidir.
- 25.Biz üstün yetenekli öğrencilere özel eğitim hizmeti sunmakla geleceğimizin söz sahibi sınıfını oluşturmaktayız.*
- 26.Vergi mükellefleri, küçük bir azınlık olan üstün yeteneklilerin özel eğitim ihtiyaçları için vergi vermek zorunda olmamalıdır.*
- 27.Normal düzeydeki çocuklar toplumumuzun ana kaynağıdır, bu yüzden onlar ilgi odağımızda asıl onlar olmalı.*
- 28.Eğer üstün yetenekli çocuklara özel destek ve ilgi verilirse kibirli veya bencil olabilirler.*
- 29.Üstün yetenekli öğrenciler sınıf atlatılırsa, önemli fikirlerini yitirirler (bilgilerinde boşluklar oluşur).*
- 30.Öğrenme gücüne sahip olan öğrenciler için ayrılan yatırımların aynısını üstün öğrenciler için de yapmalıyız.
- 31.İnsanlar tarafından kıskanıldıkları için üstün çocuklar genelde dışlanırlar.
- 32.Okulların normal programları üstün öğrencilerin entellektüel merakını söndürür.
- 33.Yarının toplumunun liderleri çoğunlukla günümüzün üstünlerinden meydana gelecektir.
- 34.Üstün çocukların büyük çoğunluğuna sınıf atlaması için izin verilmelidir.

* olumsuz ifadeler

ÜYETÖ Altboyutları (Modifiye edilmiş Model 3'e göre)

Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB): 1,9,11,14,15,16,30,32

Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu (ÜYÖKOB):3,4,5,12,18,23,26,27,28

Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB):13,17,24,25,33

Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu(ÜYDİB): 19,22,31

Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB):2,6,20,21

Sınıf Atlama Boyutu (SAB): 7,8,10,29,34

